

УДК 007: 304 : 659.3

АГРЕСИВНИЙ НАСТУП НА УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЖИТТЄВЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Василь Лизанчук

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна,
e-mail: kafradioiteleb*

Схарактеризовано структуру національних цінностей, осмислено проблему малоросійства, пов'язану з проблемою будівництва української держави, розкрито ідеологію і практику агресивної діяльності «Русского мира» проти українців та українства.

Ключові слова: національні цінності, мова, культура, духовність, асиміляція, російщення, малоросійство, національна свідомість, «Русский мир».

Постановка проблеми. У вірші «До Лесі Українки» сучасна поетеса з Краснодона Антоніна Листопад писала, що є уже Україна, але українців ще майже нема. Від такого гіркого зізнання тривожно на серці. Запитання рояться в голові: «Чому так сталося? Яка причина?» Кожний, хто замислиться, зможе дати відповідь. Та найповніше схарактеризував сутність цього явища Євген Маланюк, назвавши його «малоросійством». Він підкреслював, що проблема українського малоросійства є однією з найважливіших, пов'язаних із проблемою державності, і вона першою постане перед державними мужами вже державної України.

Отже, що це за така хвороба малоросійство, яка є потужним гальмом на шляху розбудови української України? Євген Маланюк писав, що малоросійство не політика і навіть не тактика, лише завжди апріорна і тотальна капітуляція. Тож які якості притаманні носіям малоросійства, тобто малоросам? Відповідь також знаходимо у працях Євгена Маланюка, який зазначав, що малорос – це тип національно-дефективний, скалічений психічно, духовно, а в наслідках часом – і расово.

До цього визначення видатного Українця Є. Маланюка додам, що малороси – це суспільно модифікований продукт з атрофованим почуттям української національної свідомості. Модифікатори століттями витворювали цей продукт в Російській та Австро-угорській імперіях, у Польській, Румунській, Угорській і навіть Чехословацькій державах, які панували над українцями, позбавляючи їх національної, державницької сутності. Кожний з колонізаторів утверджував свою ідеологію і злочинну практику упокорення, асиміляції, знищення насамперед мови, культури, духовності. Найжорстокіший

геноцид, етноцид, лінгвоцид української нації панував під час комуністичного режиму в Радянському Союзі.

Виклад основного матеріалу. „Незалежна, але вкрай зросійщена Україна є кращим для нас варіантом, аніж Україна у складі Російської імперії, але з пануванням на її теренах української мови та культури: це ті чинники, що спроможні призвести до повного її виходу з орбіти наших інтересів”[5], – підкреслював відомий російський шовініст Василь Шульгін.

Російський публіцист Д. Муретов у 1916 р. опублікував у журналі «Русская жизнь» статтю «Эрос, народ и политика». Її у 1991 р. передрукувало «Новое время». Головна думка цієї публікації: «Национализм должен быть великим или его вовсе не должно быть». Отже, Д. Муретов відверто заявив, що великий російський націоналізм, тобто імперський шовінізм, має жити, утверджуватись, а українських національних прагнень, інтересів «вовсе не должно быть». А далі безсоромно стверджував: «Ни русского из малорусского, ни малорусского из русского исключить нельзя»[8, с. 42]. Цю тезу часто нині можна почути від російських політиків та малоросів з України, які цілеспрямовано працюють над тим, щоби українці не знали своєї правдивої історії, були «народом сліпців» (Олександр Довженко).

Кому вигідно, щоб люди не знали правди про знищення мільйонів невинних душ — «в Україні і не в Україні суцях», про насильство, брехню, російщення, глум над природою, безумні військові авантюри та інші «принади» життя в СРСР (при цьому не вважаю, що ті 74 роки історії варто малювати виключно «пекельно-чорним» кольором – це наша, а не чиясь історія, і в цьому вся трагедія)? А відомо, що ще римляни радили: хочеш розібратися в подіях — шукай, кому вони вигідні! Кому вигідне переписування підручників історії згідно з радянськими трафаретами? Або: що спільного між олігархічною Партією регіонів та «полум'яною захисницею трудящих» – КПУ? Дуже змістовну підказку, котра дає можливість побачити у справжньому світлі багато проблем, дав свого часу один із колишніх керівників КПУ Леонід Грач: спільною є геополітична орієнтація, тобто Москва.

Дуже важливу думку висловив відомий журналіст з газети «День» Ігор Сюдюков: «Україна «стоятиме ногою» в СРСР, аж поки наважиться остаточно позбутися радянської політичної практики та ідеології»[12]. А поки що криза національної свідомості та ціннісної дезорієнтації є передумовою глорифікації і царських, і комуністичних нищителів українців та українства Петра I, Катерина II, Леніна, Сталіна та інших україножерів. Національна сліпота багатьох владоможців в Україні є, наприклад, причиною зниження віку міст Одеси, Дніпропетровська, Луганська, Севастополя. Парижани, до речі, не відмовляються від періоду своєї історії, коли Париж називався Лютецією. Одесити ж відмовляються від кілька- столітньої історії міста Хаджибей. Кандидат філософських наук Сергій Грабовський слушно наголошує: ця унікальна ситуація пов'язана з тим, що свідомість абсолютної більшості місцевих жителів, місцевої еліти продовжує бути міфологічною, а це не є по-європейськи раціональною свідомістю. А в міфі — образ героя, засновника, який виводить цей світ мало не з небуття. Так, побутує низка імперських міфів, в яких фігурують Петро I і Катерина II, які виступають у ролі героїв-засновників, до появи яких жодної культури і цивілізації на теренах теперішньої

Луганщини взагалі не було. Така міфологічна свідомість особливо небезпечна в наш час, тому що вона заважає народові бути укоріненим у свою ж власну історію і не дає змоги раціонально дивитися в майбутнє. У певній формі такого виду трансформована свідомість існувала ще за радянської влади, коли ніяк не могли визначитися з відліком часу, постійно перейменовували міста, вкорінюючи думку, що те чи інше місто зароджується з моменту формування СРСР. Щоправда, на той час це виглядало ще більш пародійним та абсурдним, аніж тепер. Після розпаду Союзу ці схеми потроху стали розсипатися, але, як бачимо, міфологічність свідомості функціонує й далі [2].

В Луганську, наприклад, розгорнулася кампанія за встановлення пам'ятника імператриці Катерині II, яка, мовляв, є засновницею міста. Насправді, це відверте лукавство, коріння якого у промосковській, малоросійській свідомості певних політичних сил. Достеменно відомо, що 14 листопада 1795-го, за рік до смерті, цариця Катерина II видала указ про заснування ливарного заводу біля села Кам'яний Брід, на протилежному березі річки Лугані. В селі Кам'яний Брід вже 1761 р. була збудована церква. Саме Кам'яний Брід – зимівник запорозьких козаків дав початок місту Луганську. Він належав до Кальміуської паланки Війська Запорозького Низового. Село Кам'яний Брід було великим і багатолюдним, про це свідчить те, що воно від 1811 року мало власний герб. Будівництво заводу розпочалося 1796 р. і тривало майже десятиліття. Поступово навколо заводу створювалося селище, яке називали Луганський Завод. Луганськ як місто постало лише 1882 року, коли село Кам'яний Брід і селище Луганський Завод з'єднали. Цей населений пункт став центром Слов'яносербського повіту Єкатеринославської губернії. Такою є правда щодо розвитку міста Луганськ. Але у розумінні таких знавців історії як депутат Луганської обласної ради Арсен Клінчаєв навіть Львів заснував «русский князь» – не «руський, тобто давньоукраїнський», а «русский – російський».

Важливі думки висловлюють російські вчені щодо збереження та утвердження національних цінностей. Але, мабуть, мають на увазі лише свої, російські, національні цінності. Бо їх зовсім не хвилює агресивний наступ носіїв російських національних цінностей на носіїв українських національних цінностей. Наприклад, нещодавно Міністерство юстиції Російської Федерації домоглося в одному із судів м. Москви ліквідації Об'єднання українців Росії. Привід для такого переслідування обрано за явно надуманою причиною: експівголова Об'єднання українців Росії Валерій Семененко начебто порушив припис Міністерства юстиції Росії про зупинення діяльності своєї організації, виступивши в ефірі програми «Свобода думки» на «5-му каналі» (Санкт-Петербург) і радіо «Свобода». Припинено також діяльність Федеральної української національно-культурної автономії. Керівників кількох українських організацій за нез'ясованих обставин убито.

Нині в різних формах, насамперед через засоби масової інформації України та Росії нав'язують тезу російського історика, філософа Г. Федотова про «рецепцію української традиції в традицію общерусскую» – (Журнал «Дон». – 1991. – №7). У журналі «Знамя» (1992 р. – №2) наголошено на таких словах Г. Федотова: «Мы присутствуем при бурном и чрезвычайно опасном для нас процессе: зарождении нового украинского национального сознания, в сущности новой нации. Она еще не родилась окончательно, и ее судьбы еще не

предопределены. Убить ее невозможно, но можно работать над тем, чтобы ее самосознание утверждало себя как особую форму русского сознания»[4, с. 195].

Цей морально-психологічний аспект українофобії – найстрашніший, найнебезпечніший, бо спрямований на розтління української національної свідомості, формування в сучасних умовах психології малоросійства. На жаль, серед політиків, журналістів, керівників ЗМІ, владоможців різних рангів в Україні є чимало малоросів, яким притаманний синдром меншовартості, неповноцінності, пристосуванства, нерішучості, продажності. Політолог, директор Інституту глобальних стратегій Вадим Карасьов справедливо підкреслив, що владна еліта в Україні ставиться до своєї держави як до своєї вотчини, власності, як «король-сонце» Людовік IV – «державна – це я». Ухвалюються рішення, які не відповідають економічній логіці, культурним потребам українців, виходять за межі посадового регламенту і не базуються на українських національних інтересах. На Заході держава – це власність нації, а в Україні – власність правлячих кланів, які руйнують національну ідею – життєву програму нації та національний світогляд – універсальну систему цінних життєвих орієнтирів українців.

Супроти української волі, незалежності, любові до рідної мови, культури, землі, національної сутності спрямована ідеологія і практика „Русского мира”, коріння якого у тріаді Російської імперії – „православие, самодержавие, народность”. У цій московсько-шовіністичній тріаді як у минулому не було, так і тепер немає місця для розвитку, утвердження і збереження української культури, мови, духовності, національної ідентичності. Недарма дружина В. Путіна декілька років тому на науковій конференції в Санкт-Петербурзі заявила: «Где русский язык – там русский мир».

Нині з багатьох телеекранів «Русского мира» та його асистентів в Україні можна почути, що „князь Ярослав Мудрый был выдающимся государственным деятелем России», або «русский князь Владимир крестил нашу землю», або «русский князь Владимир Мономах был талантливым писателем». Фактично маючи на увазі під назвою „русский” – „російський”. Політики, ЗМІ у такий спосіб заперечують тисячолітню питому українську державотворчу традицію, вводять в масову свідомість сучасних українців далеко не безневинну думку про те, що ми, мовляв, народ у своїй історії переважно бездержавний і до створення держави мало здатний, – підкреслює Лариса Івшина. І це вже відчутно впливає на сьогоднішній день на нашу націю „вічно ембріонною” (з листа Василя Стуса), із накинутим комплексом „молодшого брата”[11, с. 10]. Насправді, Ярослав і Володимир Мономах – це наші (руські, тобто давньоукраїнські князі, державники, а не „русские” (росийские) – В. Л.), що оберігали найбільшу на той час у Європі державну потугу – Русь, Київську Русь. Газети „День”, „Українське Слово”, „Слово Просвіти”, „Літературна Україна”, журнал «Дзвін», деякі телерадіопрограми, наприклад, радіо «Незалежність», Львівське обласне радіо і телебачення допомагають зросійщеним українцям піднятися до рівня власної історії, що означає впровадження історичної справедливості в життя людей та повернення їм людської, національної гідності.

Кандидат історичних наук з Харкова Володимир Складар у своїх публікаціях розвінчує спекуляції ідеологів „Русского мира” про етномовну

структуру населення, розкриває справжній зміст міфів „про 130 етносів та поліетнічну Україну”, „традиційну двомовність та позитивне значення двомовності для українців”. Отже, Україна з погляду європейської держави не поліетнічна, а навпаки, моноетнічна, унітарна. Чому так? В Україні 77,8% населення – українці. Це, по-перше. По-друге, важливий показник – територіальна присутність. Із 490 районів України в 468-ми українці становлять абсолютну більшість населення. Тобто, територіально українці домінують в 95% районів. Більшість етнічних меншин, які поселилися на українській території, є мігрантами у першому поколінні, або їхніми нащадками, що опинилися на теренах України в результаті перебування у складі СРСР.

До речі, в XVII ст. росіян в Україні фактично не було. Богдан Хмельницький вів переговори з московськими послами через товмача (перекладача), бо мова московитів українцям була малозрозуміла. У XVIII ст. росіян в Україні було 40 тис. – переважно чиновники, військові. На початку XIX ст. – 300 тис., а в кінці XIX ст. – 2 млн. В цей час в Україні було три великі меншини: поляки, євреї, росіяни. Ще кілька цифр. Якщо у 1926 р. в Україні було 3 млн. росіян, то в 1989 р. – 11,7 млн. На терени України спеціально завозили росіян. Як свідчення подаю один із багатьох документів.

Документ № 403

СООБЩЕНИЕ

Всесоюзного переселенческого комитета при Совнаркомех СССР
о переселении на Украину с других территорий страны

29 декабря 1933 года. Срочно. Секретно.

Нач. ГУЛАГУ ОГПУ тов. Берману

ВПК при СНК СССР при сем препровождает опер-сводку № 38 о переселении на Украину по состоянию на 28 декабря с. г. Одновременно ВПК при СНК СССР сообщает, что преподанный план переселения выполнен на 104,76%. Всего переселено 21856 колхозных хозяйств, 117149 человек, 14879 лошадей и 38705 голов разного скота (в число последних входят телки, свиньи и овцы).

Область отправления	Область прибытия	Количество					% выполнения
		хозяйств	лошадей	коров	разного скота	эшелонов	
Горьковская	Одесская	2120	1348	2062	2050	35	106
Ивановская	Донецкая	3527	1619	3498	1980	44	104
БССР	Одесская	4630	3864	5295	10924	61	103
ЦЧО	Харьковская	4800	2329	3472	56441	80	106,6
Западная	Днепропетровская	6679	5719	7571	18097	109	102,7

Приложение по тексту.

Секретно

Сводная ведомость об отправлении эшелонов с переселенцами на Украину по состоянию на 28 декабря 1933 года

1. На 28 декабря 1933 г. отправлено 329 эшелонов, 21856 хозяйств, 117149 членов семей, 14879 лошадей, 21896 коров и 38702 голов разного скота.
2. План перевозок колхозников на Украину окончен и выполнен на 104,7%.

Зам. Председателя ВПК при СНК СССР Рудь . (ЦДАНГ СССР, ф. 3675, оп. I, спр. 33, арк. 56. Ориг.)

За підрахунками Всесоюзного товариства «Меморіал», за 70 років комуністичної влади було знищено понад 120 млн. безневинних людей, з них понад третина – українці. Такого геноциду історія людства не знала. Для зменшення кількості українців комуністи організували три штучні голодомори: 1921 – 1923; 1932 – 1933; 1946 – 1947 років. Як згадував Уїнстон Черчілль, Сталін сказав йому, що «ліквідував» у 30-х роках 10 мільйонів селян», тобто українців. Взагалі Сталін замордував у чотири рази більше людей, ніж Гітлер.

Куди найбільше було вивезено українців, показав перепис 1989 р. Тобто туди, де Макар телят не пас: Мурманська, Магаданська області, Комі АССР, Хантй-Мансійський округ. Це свідчення того, що відбувалася не зміна, а заміна українського населення в Україні на неукраїнське, в основному – російське. Виселених українців у другому поколінні, хоч би де вони опинилися – у Казахстані, Білорусі чи в Росії записують уже росіянами. Коли подивитися географічно, то в 19 областях серед росіян переважають мігранти в першому поколінні, для яких Україна чужа. На жаль, „п’ята колона у нас найчисленніша – і в цьому найбільша проблема, – роздумує Герой України Іван Плющ. – Я не знаю держави, у якій би дискутували, вирішуючи, не як іти, а куди йти? Одні хочуть, щоб нам Росія давала дешеві нафту й газ, інші – щоб Захід усе давав. Я вже стомився говорити: ніщо Україні так дорого не обійшлося, як дешева нафта й газ з Росії за ці 20 років”[1]. Більшість росіян в Україні, значна кількість зросійщених українців, тобто малоросів, наполягають, щоби російській мові в Україні було надано статус офіційної, насправді державної, бо, мовляв, „українсько-російська двомовність є природною”. Замість того, щоби всі засоби масової комунікації, політики розповідали правду про цю так звану природну двомовність, тобто всебічно розкривали жахливі наслідки російщення, більшість з них замовчує, що духовно-моральне каліцтво мільйонів українців – це наслідок 479 циркулярів, указів, постанов, інструкцій, розпоряджень про упослідження, заборону української мови, культури, книгодрукування. Ось що є головною причиною малоросійства, тобто світоглядного вакууму, який нині перешкоджає розбудовувати соборну українську Україну, творити політичну націю на українських етнічних засадах.

Щоб подолати, створений зовнішніми і внутрішніми недругами „духовний канібалізм” (Ліна Костенко), вирватися з полону „Русского мира”,

потрібна потужна цілеспрямована праця усіх державних і громадських інституцій. Особлива роль належить засобам масової комунікації, які покликані прислужитися морально-психологічному виздоровленню людей, обдурених, скалічених комуністичною імперською ідеологією і нинішньою антиукраїнською політикою, допомогти інтеграції різних областей України в єдиний економічний, культурологічний організм, в основі якого збереження і розвиток української мови, культури, духовності, правдива національна історична пам'ять.

Однак цьому заважає безцеремонна агресія «Русского мира». Газета «Українське Слово» (26 жовтня – 1 листопада 2011 р.) передрукувала з «Українського тижня» статтю «Стічні води», в якій, зокрема, написано, що за останній рік на українських каналах повсюдно закріпилися представники російської телеіндустрії, до того ж далеко не «першої свіжості». Здебільшого вони працюють ведучими, засідають як журі в різноманітних талант-шоу або ж беруть у них участь. За влучним визначенням одного вітчизняного блогера, українське ТБ нині перетворилося на помийну яму російського шоу-бізнесу. Давно списаний із рахунків у Росії «скандальний» Отар Кушанашвілі; «обличчя» всіх передач Іван Ургант; уже відчутно непровокативний і вульгарний Дмитрій Нагієв; вічно живі Алла Пугачова й Максим Галкін; нахабно-зверхній Сергей Пісаренко та інші. Це коли не рахувати цілого десанту «мігруючих» каналами «зірок» Ніколая Баскова, Сергея Зверева, Анастасії Заворотнюк, Сергея Соседова, Анфіси Чехової, Філіппа Кіркорова тощо. Російські ведучі в політичних шоу — це взагалі норма, що підтверджує трійка Шустер—Кісельов—Пальчевській. Можна ще зрозуміти феномен Савіка Шустера, який завдяки своїй харизмі перетягує за собою фантастичну за кількістю аудиторію попри хаотичні мандри з каналу на канал (і з одного дня тижня на інший також, адже п'ятничний глядач відрізняється від глядача недільного). А ось Євгеній Кісельов почасти виглядає блідою тінню «того» Кісельова — класика часів опозиційного російського НТВ: він гірше й повільніше реагує, демонструє значно меншу компетентність, відповідно більшу залежність від сильних світу цього й змушений вдаватися до способів пожвавлення на рівні відверто нижче плінтуса (на кшталт стикання в одному ефірі гостей, які неминуче захочуть набити один одному піку).

Україна для них усіх — зручний запасний майданчик, адже, завершивши кар'єру в Росії, де конкуренція значно серйозніша, тамтешні «зв'язки» мають змогу заробити чималі гонорари на нашому ТБ. Водночас безбожно халтурячи й навіть не намагаючись заглибитися в місцеві «колоніальні» реалії, а ще, звісно ж, ігноруючи українську (державною мовою в більшості передач звучать лише запитання у вікторинах чи закадровий текст). Коли ж раптом із якогось дива ведучим програми стає представник українського шоу-бізу, він неодмінно мусить говорити російською. Іноді це видається досить штучним, як у випадку з Олександром Педаном, який веде шоу «Інтуїція».

А віднедавна в Україну потягнулися і російські фахівці з теленовин. Зокрема, інформаційно-аналітичний департамент телеканалу СТБ очолив росіянин Міхаїл Єрмолаєв, який устиг попрацювати в себе вдома на державному телеканалі РТР (програма «Вести»), відомому антиукраїнською позицією. Тож цікаво буде відстежити, наскільки зміняться акценти в донедавна найчистіших новинах вітчизняного телебачення й чи залишиться на «Вікнах»

рафінована вимова ведучих та репортерів із огляду на те, що Єрмолаєв зовсім не знає як української, так і нашого контексту.

Нагадаємо, що раніше консультантом служби новин медіа-групи «Інтер» ТОВ «Національні інформаційні системи» було призначено Лью Канавіна, який свого часу працював політичним оглядачем того ж таки телеканалу «Россия» (РТР). А весь «Інтер» віднедавна консультує політтехнолог із Росії Ігорь Шувалов, якого називають одним із розробників антиукраїнської пропагандистської продукції під час президентської кампанії 2004 року. Після російських призначень у новинах на «Інтері» — жодного натяку на критику влади й суцільний позитив [9].

Серед причин, що впливають на функціонування ЗМІ в Україні, переважають два аспекти – політичний та комерційний. Власне вони взаємозв'язані, бо ті політики, які грають на настроях зросійщених громадян, мають достатню фінансову базу для «втілення своїх ідей в життя». Тому так активно реєструються в Україні нові видання, які не лише за мовою – за суттю своєю антиукраїнські. Наприклад, на титульній сторінці журналу „Русское слово” за листопад 2010 р. (журнал зареєстрований 26.02.1996, перереєстрований Держкомітетом України 30.08.2004 р., засновник „Движение Владимира Мономаха „Русь” у м.Красний Луч Луганської області) великими літерами без будь-якого сорому написано: „Русские, украинцы, белорусы – единый народ русский”. На першій сторінці безпардонно зазначено, що „Григорий Саввич Сковорода – русский философ и писатель”, на 28 сторінці також цинічно нав'язується думка, що немає української культури, а є лише „общерусская”. Вихваляючи Сталіна, доктор філософських наук В.А. Акулов зухвало стверджує, що „вектор исторического развития страны был определен И.В. Сталиным абсолютно точно. Верно были избраны и средства, которые могли привести к реализации вставших перед государством геополитических задач”. Невже у „науковій методології історичного дослідження”, якої дотримується В.А. Акулов, не знайшлося місця для правдивого інформування про голодомор-геноцид в Україні, організованого Сталіним і його поплічниками, винищення національно свідомої української інтелігенції, найбільші втрати українців у Другій світовій війні у процентному відношенні до кількості населення в Україні.

Тим часом В. Путін заявляє: «Ми победіли би і без України», а у 2008 р. на саміті в Бухаресті пояснював Бушу: «Вот Україна – разве это государство? У нас взяли немного земли, у Польши, объявили себя государством». Керівництво України мовчки ковтає образи. А де українська четверта влада? Мовчала і мовчить. Чи не тому, що в багатьох журналістів малоросійська свідомість, що досі в Україні не створено національного гуманістичного інформаційного простору? Наприклад, загальний разовий наклад російськомовних видань в Україні – 35 млн. прим.

Ще недавно Московський патріарх Кіріл твердив про „спільну долю” білорусів, росіян і українців, про форми особливої співпраці між ними і про „борг” (чи то „провину”) українців перед Російською імперією, комуністичний варіант якої розвалився; тепер нав'язує думку, що білоруси, росіяни, українці – це один великоросійський народ з однією мовою, культурою, духовністю, історією. Не лише Московський патріарх Кіріл, а й Міністр освіти і науки,

молоді та спорту Д. Табачник, під «мудрим керівництвом» якого позакривають українські школи в Донецькій та Луганській областях, а в Одесі зросійщують, та багато інших високопосадовців, політиків, вчених, журналістів безцеремонно фальшують історію України, російсько-українські відносини, цілеспрямовано працюють, щоби в українців вироблялася особлива форма російської свідомості.

Чи не з цією метою Міністерство освіти і науки, молоді та спорту відмінило незалежне оцінювання з історії України для вступників на факультети журналістики і замінило його на іноземну мову. Безперечно, іноземні мови треба знати, але без знання правдивої історії України українець позбавляється крил національної свідомості, підгрунття українського патріотизму.

Контент-аналіз, який провадять незалежні експерти, наочно засвідчує істотні зміни як у тематиці, та і у способі подачі фактів у ЗМІ, передусім телевізійних. Усе більше і більше матеріалів про владу, депутатів, політиків антиукраїнського штабу. Їхні дії подаються некритично, а то й апологетично, все менше і менше кваліфікованих коментарів, усе більше розваг і пригод, усе менше місця у телерадіопрограмах для серйозних і реальних проблем. І все менше того, що за духом, змістом українське. Українське суспільство завели в агресивну політико-ідеологічну й інформаційну пастку.

Політолог Сергій Грабовський з тривогою наголошує, що «владна команда намагається на всіх рівнях перекивати чи деформувати інформаційні потоки, нав'язуючи українському споживачеві сурогатні заміники в формі відносно дешевої російськомовної «жовтої» преси та розважальних телеканалів. Усі ці засоби масової інформації (чи дезінформації?), крім усього іншого, ще й прямо чи непрямо пропагують ідеали «Русского мира» – навіть тим, що в журі різноманітних телеконкурсів майже обов'язково запрошується артист чи літератор саме з Росії, а не Білорусі, Польщі, Молдови чи Грузії. При цьому явно чи неявно проводиться ідея, що процес фактичного знищення українського світу в Україні за конкретних нинішніх умов є чи не єдиним шансом уникнути розколу держави і зберегти її незалежний статус. Хоча насправді все навпаки: без потужного культурного й ментального підгрунття будь-яка держава нежиттєздатна, хай навіть і має потужні силові структури»[3].

«П'ята колона» росіян в Україні та малоросів активно підтримують будь-які заходи. Москва проти українських національних цінностей, ідентичності та соборності. Тому національно свідомі українці покликані протиставити агресивному «Русскому миру» гуманістичний «Український світ» з його духовними цінностями. Варто через ЗМІ привернути увагу громадськості до визначної дати з української історії, адже у 2012 році виповнюється 1160 років з часу заснування Української держави і 1100 років перших дипломатичних відносин. «Повість временних літ» під датою 852 р. від Різдва Хрестового фіксує, що саме тоді земля наша почала іменуватися Руською, і цього року Русь, тобто державне й воєнно-політичне об'єднання, центром якого була Київщина, здійснила похід на столицю Візантії. Відтоді почали вести літописні записи по роках і, відповідно, при княжому дворі в Києві фіксували події нашої державної історії. Отже, 852-й маємо всі підстави вважати роком української державності. Незаперечно – Давня Русь була Українською державою. Від цієї дати до нинішніх днів – безмежне тематичне поле для ЗМІ,

засіваючи яке правдивим словом і зображенням, можемо сприяти лікуванню від хвороби малоросійства і формуванню, утвердженню української національної свідомості, державницького мислення. Потрібно фахово, інтелектуально, правдиво, цікаво розповідати про історичну дійсність. Але, наприклад, дуже мало ЗМІ розповіли про 1000 років Софії Київської в ракурсі історичної ваги для України.

Маємо давати аргументовано відсіч таким, як російський публіцист С. Марков, для якого Запорізька Січ, Богдан Хмельницький – це все «русское». Маємо допомогти таким урядовцям, як М. Азаров, якому байдуже кому покладати квіти. У вересні 2011 року в РФ широко відзначили сторіччя від дня смерті внаслідок терористичного акту в Києві прем'єр-міністра П. Столипіна. Нині в Росії вшановують найреакційніших діячів минулого, аби лиш вони були великодержавниками і сповідували гасло «великой і неділімої отчизни». Поклав квіти на могилу Столипіна й прем'єр-міністр України М. Азаров. За що ж така шана? Не інакше як за те, що Столипін, ревний спадкоємиць сумно відомого П. Валуєва («українського язика не било, нет і бить не может»), заборонив вживання навіть в обмеженому вигляді української мови у школах, заборонив відзначати 50-річчя від дня смерті великого Кобзаря, був категорично проти надання Україні навіть обмеженої автономії. А ще сумновідомі «столипінські галстуки» (зашморги на шибеницях), ними карали борців із самодержавством, серед яких було чимало українців, та «столипінські вагони», якими українців вивозили подаль від рідної землі. Отже, за такі «подвиги» українцям гріх класти квіти на могилу узурпатора. Не треба плутати праведне з грішним, а Київ з Калугою.

Антиукраїнська концепція «Русского мира» помітна в деяких телевізійних шоу Савіка Шустера. Він, розповідаючи про 70-річчя трагедії в Бабиному Яру, звинуватив український народ у Голокості, в погромах у липні 1941 р. у Львові та участі в київських розстрілах цього ж 1941 р. Він дуже войовничо викривав українців і вимагав вибачення перед євреями. При цьому Шустер пристрасно озвучував старі напрацювання КДБ, які до того ж були давно викриті на судових процесах в Європі.

Філософ Ігор Лосєв підкреслив, що Шустер ужив поняття «українська поліція». Що він мав на увазі? Може існувала українська держава, яка мала свою поліцію? Не було в той момент такої держави! Чи Шустер має на увазі те, що в німецькій поліції служили особи українського походження? Але дотримуючись такої логіки, то ГПУ та НКВС УРСР 30-тих років минулого століття доведеться називати «єврейськими», оскільки в цих установах служило до 60% євреїв. Це абсолютно хибний підхід. Шустер кинув українському народові тяжке, ганебне й несправедливе звинувачення. Воно побудоване на ідеологічному шахрайстві, на принципово нечесному, непаритетному підході. Це звинувачення одночасно є провокацією, оскільки питання про колективну провину одного народу неминуче викличе питання про провину іншого. І люди будуть втягнуті в безглузде і марне обговорення того, хто перед ким більше винен і хто перед ким мусить першим вибачитися [7]. Історія не повинна весь час висіти над нами як дамоклів меч. Історичні факти треба знати, оцінити, зробити висновки й не повторювати помилок.

Ігор Лосєв наголошує: якщо спростити ситуацію, про яку настільки

специфічно висловлюється пан Шустер, то вона зводиться до того: були серед українців такі, що вбивали євреїв, і були серед євреїв негідники, які вбивали українців [6]. Як до цього ставитися? Знати, але не для того, щоби мстити, а будувати нові стосунки на засадах глибокої поваги, шани, прозорості, Правди. Цей імператив стосується також росіян та українців. Російський публіцист, поет Олексій Широпаєв підкреслює: «Як тільки росіяни відкриють для себе, що українці це справді інший народ, то зміниться російська свідомість, упаде російський імперський міф».

Вбивство людини не за злочини, не у воєнних діях, а за національною приналежністю є неприйнятним для жодної цивілізації, для жодної нації, для жодної людини. Розуміючи це, Президент України Л. М. Кравчук попросив вибачення за те, що на українській землі були такі люди, які сповідували фашизм або стали на службу до нацистів і нищили євреїв. Водночас Леонід Макарович наголосив, що в Бабиному Яру були вбиті й українські патріоти, росіяни, поляки, представники інших національностей.

«Історія народів дуже складна, можна знайти сотні прикладів історичних подій, які не вписуються в гуманістичну діяльність людини. Це зовсім не означає, що всі зобов'язані одне в одного просити вибачення. Для цього повинна бути внутрішня потреба, викликана фундаментальними принципами, – наголошує Л. М. Кравчук. – Ми це зробили тому, що історія відносин українців і євреїв дуже проста. Уже сьогодні не потрібно акцентувати увагу на тому, що було. Питання каяття українського народу перед єврейським вичерпане. Ніхто не може звинуватити Україну в тому, що вона проводить антиєврейську політику» [6].

Екс-посол України в Ізраїлі Юрій Щербак підкреслює, що Президент України Л. Кравчук тричі офіційно висловлював від імені українського народу жаль за злочини, скоєні українцями супроти євреїв: під час жалобної церемонії 1991 року в Бабиному Яру; в Брюсселі – під час світового єврейського конгресу та в Ізраїлі 1993 року на засіданні Кнесету під час офіційного візиту в Ізраїль. «Як посол України в Ізраїлі на той час, я брав участь у підготовці виступу Президента України й в усіх офіційних зустрічах Леоніда Макаровича і добре пам'ятаю цей епізод, до речі, дуже схвально зустрінутий ізраїльськими державними діячами та громадськістю, – зазначає Ю. Щербак. – На жаль, сьогодні через 18 років комусь потрібно знову витягти на світ денний яблуко розбрату, показати українців запеклими антисемітами, щоб налякати політкоректну Європу новим привидом «жахливого українського націоналізму». Такі спроби, що не роблять честі Савіку Шустеру та іншим «оборонцям» єврейського народу нічого, крім огиди не викликають. Україна покалась. Хто і коли покається перед Україною?» [13].

А каятись є за що: за тривалий геноцид, етноцид і лінгвоцид українського народу, метастази якого нині роз'їдають українську мову, культуру, духовність. Тому дуже важливо підтримати позицію Олексія Полосіна, який написав: „Я – громадянин України, мій тато – етнічний росіянин, а мама – українка. Закликаю всіх, насамперед етнічних українців, любити, берегти рідну мову, повсякчас послуговуватися нею. Коли до мене звертаються українською, я намагаюся контролювати свою вимову, аби самому не стати розсіювачем “колорадських жуків” (так О. Полосін називає суржик, кальку – В. Л.). Коли кожен із нас, громадян України,

незалежно від етнічного походження, відчуватиме себе частиною талановитого і милосердного українського народу, частиною української культури, то й сам стане носієм української мови”[10].

Лист Олексія Полосіна „Колорадські жуки державної мови” доцільно було би опублікувати в усіх газетах України, передавати по радіо і телебаченню, привернути увагу державних і громадських інституцій, адже „сильна державна мова – запорука забезпечення мов і культур національних меншин” в Україні, – підкреслюють брати Капранови. Намагання ввести в Україні російську мову як державну – це, насправді, не турбота про мовні права громадян російської національності України, а підступна багатоходова комбінація із поглинання України Росією.

Висновки. Українці після довготривалої боротьби з колонізаторами різних мастей відродили державну незалежність (за неї віддали своє життя десятки мільйонів національно свідомих синів і дочок), але досі не позбавилися морального психологічного рабства. Теперішня ситуація ускладнилася тим, що Україна перебуває під подвійним соціально-економічним і морально-психологічним пресом: глобалізації, яка не є ідеологічно нейтральним процесом, та „Русским миром”, головною метою якого – виробити в українців особливу форму російської свідомості. І глобалізація, яка, на жаль, не виражає всю поліфонію світу, а посилює в планетарному масштабі нерівність, і агресивність „Русского мира” (інформаційна, гуманітарна та економічна) щодо України збігаються в одному – не дати можливості українцям різних регіонів усвідомити себе єдиною, соборною, державною нацією

Щоб стати модерним українцем, потрібні зусилля, – наголошує Лариса Івшина. Саме цілеспрямованими зусиллями всупереч „Руському миру” треба повернути українцям втрачену історичну, національну, мовну, культурну, духовну пам’ять, психологічно збагнути, хто я, хто ти, хто він, хто вони, якого народу, звідкіля, і що за кожним стоїть; зрозуміти, який мій, твій, його рід, моя, твоя, їхня мова, усвідомити свою ідентичність і зрештою відповісти собі на запитання: хочеш ти до неї повернутися чи ні? Велике минуле зобов’язує до великих вчинків у сьогоднішні, „...своїм життям до себе дорівнятися!” (Леся Українка). Пріоритетом інформаційно-гуманістичної діяльності засобів масової комунікації України є утвердження і розвиток української мови, культури, національної пам’яті, духовності – визначальних чинників і головних ознак ідентичності української нації, яка історично проживає на території України, становить абсолютну більшість її населення, дала офіційну назву державі і є базовим системоутверджуючим складником Української Держави.

Покликання журналістів всебічно донести до реципієнтів неподільність Істини, Краси і Добра, сприяти відродженню правдивої української історії, творенню українського національного світу, утвердженню дружби на засадах взаємоповаги, національних цінностей, тобто пізнавати Правду, утверджувати Правду – орієнтир цивілізаційного розвитку.

Список використаної літератури

1. Антоненко Петро. Іван Плющ: „Націю творять душа, серце, слово, віра / Петро Антоненко // Слово Просвіти. – 2011. – 15-21 верес.
2. Грабовський С. Парадокси неєвропейської свідомості / С. Грабовський // День. – 2011. – 1 листоп.
3. Грабовський С. Про інформацію у «правильних» пропорціях / С. Грабовський // День. – 2011. – 11-12 листоп.
4. Гусейнов Гасан. Исторический смысл политического косноязычия / Гасан Гусейнов // Знамя. – 1992. – №9.
5. Зяцьєв Сергій. Мова – душа нації / Сергій Зяцьєв // Українське Слово. – 2011. – 14-20 верес.
6. Кравчук Л. Ми, українське суспільство, повинні навчитися тримати в голові історичні факти / Л. Кравчук // День. – 2011. – 18-19 листоп.
7. Лосєв Ігор. Агресивна наповненість. До відома «Шустер Live»: у цивілізованому світі не може бути народів-прокурорів і народів-переможців / Ігор Лосєв // День. – 2011. – 7-8 жовт.
8. Муретов Д. Эрос, народ и политика / Д. Муретов // Новое время. – 1991. – №50.
9. Петринська Н. Стічні канали: українське телебачення – це хаотичний потік інформації примітивного змісту й інфантильно-меншовартісної форми подання / Н. Петринська // Українське Слово. – 2011. – 26 жовт. – 1 листоп.
10. Полосін Олексій. Колорадські жуки державної мови / Олексій Полосін // Слово Просвіти. – 2011. – 4-10 серп.
11. Сила м'якого знака, або Повернення Руської правди / За загальною редакцією Лариси Івщиної. – Видання перше. К.: ПрАТ „Українська прес-група, 2011. – 800 с.
12. Сьондюков І. Як позбутися привидів минулого? / І. Сьондюков // День. – 2011. – 8 листоп.
13. Щербак Ю. «Вибачення Кравчука в Кнесеті схвалила ізраїльська громадськість» / Ю. Щербак // День. – 2011. – 18-19 листоп.

Aggressive attack on the Ukrainian national environment

Vasil Lyzanchuk

*Ivan Franko Lviv National University,
Generala Chuprynky str.46, 79000 Lviv, Ukraine,
e-mail:kafradioiteleb*

Characterized the structure of national values, comprehended a problem of Little Russian complex, connected with a problem of building of the Ukrainian state, the ideology and practice of aggressive activity of "Russian world" against Ukrainians and Ukraine is opened.

Key words: national values, language, culture, spirituality, assimilation, Little Russian, national consciousness, "Russian world".

Агрессивное наступление на украинскую национальную жизненную среду

Василий Лызанчук

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львов, Украина
e-mail:kafradioiteleb*

Охарактеризована структура национальных ценностей, осмыслена проблема малороссийства, которая тесно связана с проблемой строительства украинского государства, раскрыта идеология и практика агрессивной деятельности «Русского мира» против украинцев и украинства.

Ключевые слова: национальные ценности, язык, культура, духовность, ассимиляция, русификация, малороссийство, национальное сознание, «Русский мир».

Стаття надіслана до редколегії 23.12.11

Прийнята до друку 10.01.12